

"Research article"

doi: 10.30495/jinev.2021.1924267.2445

Structural Model of the Mediating Role of Negative Emotion in the Relationship Between Early Maladaptive Schemas with Adolescent Psychological Distress Experience¹

Sima Abdzadeh², Masoumeh azemod^{3*}, Mohammad Azad Abdullahpour⁴, sholeh Livarjani⁵

(Received: 2021.02.23 - Accepted: 2021.09.07)

1. This article is taken from the thesis of Sima Abdzadeh, a Ph. D. student in the field of psychology at Islamic Azad University, Tabriz branch.
2. Ph. D. Student, Department of Psychology, Faculty of Humanities and Education, Tabriz Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran.
3. Assistant Professor, Department of Psychology, Faculty of Humanities and Educational Sciences, Tabriz Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran.
- *- Corresponding Author: mas_azemod@iaut.ac.ir
4. Assistant Professor, Department of Psychology, Faculty of Humanities and Education, Mahabad Branch, Islamic Azad University, Mahabad, Iran.
5. Assistant Professor, Department of Psychology, Faculty of Humanities and Education, Tabriz Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran.

Abstract

The aim of this study was to determine the structural model of the effect of early maladaptive schemas on the experience of psychological distress through negative emotion regulation in adolescents. The present study was a descriptive-correlational study using structural equation modeling. The statistical population included all high school students in Miandoab city in the academic year 2019-2020 to the number of 4779 people. The statistical sample included 399 students who were selected using solving formula by stepwise cluster sampling. Data collection tools included the Young schema questionnaire, cognitive emotion regulation, and psychological distress scale. Data analysis was performed using Spss-26 and Amos-21. Data analysis showed that the direct paths of early maladaptive schemas to the regulation of negative emotion and psychological distress and the direct pathways of negative emotion regulation to psychological disturbance are statistically significant ($p < 0.05$). Also, the model of the effect of early maladaptive schemas on psychological distress through negative emotion regulation ($p < 0.05$) had a moderate fit. In general, according to the research findings, it can be suggested that early maladaptive schemas as cognitive structures lead to the formation of irrational beliefs and cause and perpetuate psychological disturbance in adolescents by creating and intensifying negative emotion regulation processes.

Keywords: early maladaptive schemas, negative emotion regulation, psychological distress

مدل ساختاری نقش واسطه‌ای تنظیم هیجان منفی در رابطه بین طرحواره‌های

ناسازگار اولیه با تجربه آشفتگی روانشناختی نوجوانان^۱

سیما عبدزاده^۲، معصومه آزموده^{۳*}، محمدآزاد عبدالله‌پور^۴، شعله لیوارجانی^۵

(دریافت: ۱۳۹۹/۱۲/۰۵ - پذیرش: ۱۴۰۰/۰۶/۱۶)

چکیده

این پژوهش با هدف تعیین مدل ساختاری تأثیر طرحواره‌های ناسازگار اولیه بر تجربه آشفتگی روانشناختی از طریق تنظیم هیجان منفی در نوجوانان انجام شد. پژوهش حاضر از نوع مطالعات توصیفی-همبستگی براساس معادلات ساختاری بود. جامعه آماری شامل تمامی دانش‌آموزان دوره متوسطه دوم شهر میاندوآب در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ به تعداد ۴۷۷۹ نفر بود. نمونه آماری پژوهش شامل ۳۹۹ نفر از دانش‌آموزان بود که با استفاده از فرمول اسلووین به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای مرحله‌ای انتخاب شدند. ابزار جمع‌آوری اطلاعات شامل پرسشنامه‌های طرحواره‌های ناسازگار اولیه، تنظیم شناختی هیجان و مقیاس آشفتگی روانشناختی بود. تجزیه و تحلیل داده‌ها به وسیله نرم‌افزار Spss-26 و Amos-21 انجام شد. تحلیل داده‌ها نشان داد که مسیرهای مستقیم طرحواره‌های ناسازگار اولیه به تنظیم هیجان منفی و آشفتگی روانشناختی و مسیر مستقیم تنظیم هیجان منفی به آشفتگی روانشناختی از نظر آماری معنی‌دار بودند ($p < 0.05$). همچنین، مدل تأثیر طرحواره‌های ناسازگار اولیه بر آشفتگی روانشناختی از طریق تنظیم هیجان منفی ($p < 0.05$) از برازش متوسطی برخوردار بود. به‌طور کلی با توجه به یافته‌های پژوهش می‌توان مطرح کرد که طرحواره‌های ناسازگار اولیه به عنوان ساختارهای شناختی منجر به تشکیل باورهای غیرمنطقی شده و با ایجاد و تشدید فرایندهای تنظیم هیجان منفی موجب بروز و تداوم آشفتگی روانشناختی در نوجوانان گردند.

واژگان کلیدی: طرحواره‌های ناسازگار اولیه، تنظیم هیجان منفی، آشفتگی روانشناختی، نوجوانان

۱. این مقاله مستخرج از رساله سیما عبدزاده دانشجوی دکتری تخصصی رشته روانشناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز می‌باشد.

۲. دانشجوی دکتری، گروه روانشناسی، دانشکده علوم انسانی و تربیتی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران

۳. استادیار گروه روانشناسی، دانشکده علوم انسانی و تربیتی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران

* نویسنده مسئول: mas_azemod@iaut.ac.ir

۴. استادیار، گروه روانشناسی، دانشکده علوم انسانی و تربیتی، واحد مهاباد، دانشگاه آزاد اسلامی، مهاباد، ایران

۵. استادیار، گروه روانشناسی، دانشکده علوم انسانی و تربیتی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران

مقدمه

نوجوانی دوره‌ای از تغییرات سریع بیولوژیکی، روانشناختی و اجتماعی است که باعث می‌شود نوجوانان در معرض سلامت روانی ضعیف قرار گیرند (بستر^۱، ۲۰۱۹). نوجوانی مرحله‌ای در رشد و تکامل فردی است که همراه با نوسانات زیادی در رفتار است (جیانگ^۲، ۲۰۲۰). علیرغم اینکه گذار به بزرگسالی فرصت‌های زیادی برای رشد شخصی فراهم می‌سازد، اما می‌تواند زمان افزایش آشفتگی روانشناختی^۳ نیز باشد (مارنگو، کیلبرت، لاگینریشن-رولینگ، وارن و اسمالی^۴، ۲۰۱۹). آشفتگی روانشناختی پاسخی درونی به عوامل محیطی و شناختی نوجوان بوده (لسپرانس، ۲۰۱۳)، و اصطلاحی گسترده است که استرس حاد ناشی از شرایط زندگی را توصیف می‌کند و جلوه‌ای برجسته از شرایط روانی نوجوانان است (پنگپید و پلتزر^۵، ۲۰۱۹). آشفتگی روانشناختی یک تجربه مداوم از ناراحتی، عصبی بودن، تحریک‌پذیری و روابط بین فردی مشکل‌ساز است (اوکوآراجی، اوبیچینا، اونیبوکه، اودگبونام و ند^۶، ۲۰۱۸). آشفتگی روانشناختی وضعیت درد عاطفی است که شامل ترکیبی از علائم افسردگی (به‌عنوان مثال، کاهش علاقه و ناامیدی) و اضطراب (به‌عنوان مثال، نگرانی و احساس تنش) و استرس درک شده است (آتیلولا^۷، ۲۰۱۷). آشفتگی روانشناختی نوجوانان اغلب شامل مشکلاتی در روابط بین فردی و مسائل هیجانی و عاطفی است (باستر، ۲۰۱۹). کولیشاو، موگان، ناتاراجان و پیکلز^۸ (۲۰۱۰) شواهدی در مورد افزایش قابل‌توجه آشفتگی روانشناختی نوجوانان در دهه‌های اخیر نشان داد. یک مطالعه در چهار کشور آسیایی نشان داد که تقریباً ۳۲/۹ درصد از نوجوانان وجود آشفتگی روانشناختی را گزارش کرده‌اند. آشفتگی روانشناختی نوجوانان همچنان یک مسئله مهم بهداشت جهانی است (لی، لی، گرین و شین^۹، ۲۰۱۹). پریشانی روانشناختی رنج و ناراحتی عاطفی است که در پاسخ به تجربیات استرس‌زا بروز می‌کند (آرویدسداتر، مارکلوند، کیلن، تافت و اکمن^{۱۰}، ۲۰۱۸). برخی از تحقیقات اشاره نمودند که آشفتگی روانشناختی پیامدهای متعددی همچون مشارکت کمتر در فعالیت‌های تحصیلی، روابط اجتماعی و شخصی ضعیف، عملکرد تحصیلی پایین‌تر، نرخ ترک تحصیل بالاتر و همچنین افکار و رفتار خودکشی برای دانش‌آموزان دارد (مورتیر^{۱۱} و همکاران، ۲۰۱۸). آشفتگی روانشناختی معیار مفیدی برای ارزیابی علائم عاطفی و روانی با شدت‌های مختلف است. محققان دریافته‌اند

1. Bester
2. Jiang
3. psychological distress
4. Marengo, Klibert, Langhinrichsen-Rohling, Warren & Smalley
5. Pengpid & Peltzer
6. Okwaraji, Obiechina, Onyebueke, Udegbonam, & Nnadu
7. Atilola
8. Collishaw, Maughan, Natarajan & Pickles
9. Lee, Lee, Greene & Shin
10. Arvidsdotter, Marklund, Kylén, Taft, & Ekman
11. Mortier

که آشفتگی روانشناختی نوجوانان با مصرف مواد مرتبط بوده و به نوبه خود آشفتگی روانشناختی بزرگسالی را پیش‌بینی می‌کند (گرین، زبارک، رابرتسون، فوترگیل و انسمینگر^۱، ۲۰۱۲).

طی دهه گذشته، محققان به‌طور فزاینده‌ای علاقه‌مند به شناسایی عواملی بودند که زمینه‌ساز یا علت اصلی بروز آشفتگی روانشناختی محسوب می‌شوند. از جمله عوامل مؤثر در آشفتگی روانشناختی، طرحواره‌های ناسازگار اولیه^۲ (EMS) است (مارنگو و همکاران، ۲۰۱۹). براساس دیدگاه یانگ^۳ طرحواره‌های ناسازگار اولیه به‌عنوان مضامین گسترده و فراگیر درباره خود و رابطه فرد با دیگران در نظر گرفته می‌شود، که در دوران کودکی توسعه یافته و در طول زندگی فرد شرح داده شده و تا حد قابل توجهی ناکارآمد است (یانگ، کلووسکو و ویشار^۴، ۲۰۰۳؛ استوز، جاتورگی، اوزرینجاوری و هررو-فرناندز^۵، ۲۰۱۷). طرحواره‌های ناسازگار اولیه دیدگاه افراد در روابط بین‌فردی با دیگران را تنظیم نموده و به احتمال زیادی فرایند انگیزشی-شناختی زمینه‌ساز برای آشفتگی روانشناختی را فراهم می‌کنند (یاکین، گنچوز، استیبرگن و آرتز^۶، ۲۰۱۹). در سطح نظری بک، رایت، نیومن و لیس^۷ (۱۹۹۳) استدلال می‌کنند که عملکرد طرحواره‌های ناکارآمد مشخص‌کننده پردازش اطلاعات مختل و آسیب‌پذیری در برابر آشفتگی روانشناختی است. اعتقاد بر این است که طرحواره‌های ناسازگار اولیه ریشه در تجربه‌های اولیه فرد با دیگران دارد. به‌طور کلی، تجارب اجتماعی که کودک را از ارضای نیازهای عاطفی محروم می‌کند، نقشی اساسی در شکل‌گیری این طرحواره‌های ناسازگار اولیه دارد (شجاعتی، کلانتری و مولوی، ۲۰۱۹).

یانگ^۸ ۱۸ طرحواره ناسازگار اولیه پیشنهاد کرد که آنها را در پنج دسته یا دامنه طبقه‌بندی کرد: بریدگی و طرد، خودمختاری و عملکرد مختل، محدودیت‌های مختل، دیگرجهت‌مندی و مراقبت بیش از حد و بازداری (گانگ و چان^۹، ۲۰۱۸). مطالعات اخیر انجام شده بر روی کودکان نشان می‌دهد که سه حوزه از طرحواره‌ها (بریدگی و طرد، خودمختاری و عملکرد مختل و دیگرجهت‌مندی) پیش‌بینی‌کننده علائم افسردگی و اضطراب اجتماعی هستند (کالویت، ارثو و هانکین^{۱۰}، ۲۰۱۵). تورنر، اسپین و گیلمن^{۱۱} (۲۰۱۹) در مطالعه‌ای عنوان کردند که طرحواره‌های ناسازگار اولیه از توان بالایی برای پیش‌بینی آشفتگی روانشناختی برخوردارند و همچنین اثر برخی از عوامل زمینه‌ای همچون باورهای غیرمنطقی بر آشفتگی روانشناختی را تعدیل می‌کنند. گانگ و چان (۲۰۱۸) مطرح ساختند که ارتباط معنی‌داری بین طرحواره‌های ناسازگار اولیه و

1. Green, Zbrak, Robertson, Fothergill & Ensminger
2. Early maladaptive schemas
3. Young
4. Klosko & Weishaar
5. Estévez, Jauregui, Ozerinjauregi & Herrero-Fernández
6. Yakın, Gençöz, Steenbergen & Arntz
7. Beck, Wright, Newman & Lies
8. Young
9. Gong & Chan
10. Calvete, Orue & Hankin
11. Turner, Aspin & Gillman

آشفتگی روانشناختی وجود دارد و طرحواره‌های ناسازگار قادر به تعدیل رابطه بین بدرفتاری دوران کودکی و آشفتگی روانشناختی بودند.

طرحواره‌های ناسازگار اولیه بازنمایی‌های معتبری از تجارب عاطفی ناخوشایند دوران کودکی هستند و با توجه به ماهیت خود می‌توانند تأثیر گسترده‌ای بر فرایندهای تنظیم هیجانی داشته باشند. تصور می‌شود ارزیابی‌های هیجانی نادرست در موقعیت‌های مختلف ناشی از فرض‌های ناسازگاری است که طی زندگی آموخته شده است (محمدخانی، حسنی، اکبری و یزدان پناه، ۲۰۲۰). در این راستا، مجموعه‌ای از تحقیقات در حال رشد نشان می‌دهد که آشفتگی روانشناختی ممکن است به دلیل نقص در فرایندهای تنظیم هیجانی ایجاد شوند (رویز دلارا، ناواس و پراس، ۲۰۱۹). با توجه به تحقیقات به نظر می‌رسد تنظیم هیجان منفی می‌تواند روابط بین طرحواره‌های ناسازگار اولیه و تجربه آشفتگی روانشناختی را میانجی‌گری کند (خانی، بشارت و فراهانی، ۱۳۹۹؛ یاکین و همکاران، ۲۰۱۹). مدل طرحواره‌ای هیجان بیانگر این است که همزمان با فعال شدن هیجان‌ها، ما نیز تفاسیر خاصی از آنها داریم، و این تفاسیر با راهبردهای مختلف تنظیم هیجانی و تجربه آشفتگی روانی مرتبط است. نظریه‌پردازان چنین استدلال می‌کنند اشخاصی که نمی‌توانند به‌طور مؤثری واکنش‌های هیجانی خود را کنترل و نظارت کنند، دوره‌های شدیدتری از آشفتگی روانی را تجربه می‌کنند (یاکین و همکاران، ۲۰۱۹). تنظیم هیجان یک مهارت بنیادی برای رشد بهنجار و عملکرد انطباقی است که امکان انعطاف‌پذیری را در موقعیت‌های هیجانی برانگیزاننده فراهم می‌کند. افرادی که بیشتر از راهبردهای تنظیم هیجان منفی استفاده می‌کنند ممکن است مستعد تجربه آشفتگی روانشناختی باشند. زیرا آنها فاقد راهبردهای مؤثری هستند که تصور می‌شود برای عملکرد موفقیت‌آمیز مهم هستند (آتورباچ، آبالا و رینگوهو، ۲۰۰۷). در این راستا، آلتان و سوتوریک الکن^۳ (۲۰۲۰) در پژوهشی خاطر نشان ساختند که رابطه معنی‌داری بین انتظارات تنظیم هیجانی منفی و آشفتگی روانشناختی وجود دارد و انتظارات تنظیم هیجان منفی به‌طور معنی‌داری رابطه بین دل‌بستگی و آشفتگی روانشناختی را میانجی‌گری می‌کند. بازیلینسکی و کوهن^۴ (۲۰۲۰) نیز در پژوهشی اشاره کردند که همبستگی معنی‌داری بین تنظیم هیجان منفی با آشفتگی روانشناختی وجود دارد. فرناندز-فرناندز^۵ و همکاران (۲۰۲۰) در مطالعه خود خاطر نشان ساخت که تنظیم هیجان منفی به‌طور نیرومندی قادر به میانجی‌گری رابطه بین رویدادهای منفی و مثبت زندگی و آشفتگی روانشناختی است.

1. Ruiz de Lara, Navas, & Perales

2. Auerbach, Abela, & Ringo Ho

3. Altan & Sohtorik İlkmen

4. Baziliansky & Cohen

5. Fernández-Fernández

نوجوانان درگیر با آشفتگی روانشناختی تعداد قابل توجهی از جوانان را در سطح جهان تشکیل می‌دهند. آشفتگی روانشناختی به دلیل تأثیرات مضر آن بر رشد نوجوانان، یک مشکل عمده بهداشت عمومی است (تیان، ژانگ، میائو و پان^۱، ۲۰۲۱). نیاز به درک بهتر عوامل زمینه‌ساز و محافظتی در مورد آشفتگی روانشناختی نوجوانان برای اطلاع از سیاست‌های پیشگیری مؤثر است. با این حال، تحقیقات کمی چگونگی ارتباط طرحواره‌های ناسازگار اولیه و آشفتگی روانشناختی را با نقش واسطه‌ای تنظیم هیجان منفی، به‌ویژه در مورد نمونه‌های نوجوان، بررسی کرده‌اند. بنابراین، تحقیقات بیشتر در مورد این موضوع ضروری است. از این رو، با توجه به خلاء پژوهشی موجود و ضرورت شناسایی عوامل مؤثر بر آشفتگی روانشناختی، این مطالعه با هدف پاسخ به این سؤال انجام شد که آیا طرحواره‌های ناسازگار اولیه از طریق تنظیم هیجان منفی بر تجربه آشفتگی روانشناختی در نوجوانان تأثیر دارند؟

روش

پژوهش حاضر از نوع مطالعات توصیفی-همبستگی براساس معادلات ساختاری^۲ بود. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان دوره متوسطه دوم شهر میاندوآب در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ به تعداد ۴۷۷۹ نفر بود. برای تعیین حجم نمونه به دلیل نبود اطلاعات در مورد رفتار جمعیت مورد مطالعه از فرمول اسلووین^۳ $(n = N / (1 + N \alpha^2))$ استفاده شد (سوتجا، هلمن، وداگاما و سوتانیا^۴، ۲۰۱۸)، که با در نظر گرفتن سطح اطمینان ۹۵ درصد (آلفای ۰/۰۵) حجم نمونه ۳۹۹ نفر محاسبه گردید. بنابراین، از جامعه آماری فوق، تعداد ۳۹۹ نفر به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای مرحله‌ای انتخاب شدند. نحوه انتخاب نمونه آماری بدین صورت بود که ابتدا از بین ۴۴ مدرسه سطح متوسطه دوم شهر میاندوآب ۶ مدرسه (۳ مدرسه پسرانه و ۳ مدرسه دخترانه) و از هر مدرسه ۳ کلاس (۳۰ نفری) به تصادف انتخاب شدند. جهت رعایت اخلاق پژوهشی، در خصوص محرمانه ماندن اطلاعات جمع‌آوری شده و داشتن اختیار کامل برای قطع همکاری با پژوهشگر در هر مرحله از پژوهش اطمینان خاطر داده شد و فرم رضایت‌نامه آگاهانه نیز قبل از اجرای پرسشنامه‌ها تکمیل گردید. تجزیه و تحلیل داده‌ها به وسیله نرم افزار SPSS نسخه ۲۶ و AMOS نسخه ۲۱ انجام شد. ابزارهای مورد استفاده در این پژوهش شامل پرسشنامه‌های ذیل بود.

فرم کوتاه پرسشنامه طرحواره‌های ناسازگار اولیه^۵ (YSQ-SF): فرم کوتاه پرسشنامه طرحواره یانگ (YSQ-SF) ابزار خودگزارشی ۷۵ سؤالی است که در سال ۱۹۹۸ توسط یانگ برای اندازه‌گیری

6. Tian, Zhang, Miao & Pan
2. Structural equation modeling
3. Slovin
4. Suteja, Holman, Wedagama & Suthanaya
5. Schema questionnaire - short form (YSQ-S)

طرحواره‌های ناسازگار اولیه ساخته شده است (یوسفی، ادهمیان و عبدالمحمدی، ۱۳۹۵). این پرسشنامه ۱۵ طرحواره ناسازگار اولیه را در قالب ۵ حوزه بریدگی و طرد (سوالات ۱ تا ۲۵)، حوزه خودمختاری و عملکرد مختل (۲۶ تا ۴۵)، حوزه دیگر جهت مندی (۴۶ تا ۵۵)، حوزه گوش به زنگی بیش از حد و بازداری (۵۶ تا ۶۵) و حوزه محدودیت‌های مختل (۶۶ تا ۷۵) اندازه‌گیری می‌کند. در این مقیاس هر سؤال بر روی یک مقیاس ۵ درجه‌ای (۱= کاملاً غلط تا ۵= کاملاً درست) نمره‌گذاری می‌شود. حداقل نمره ۷۵ و حداکثر نمره ۳۷۵ بوده و نمره بالا نشان‌دهنده سطح بالای طرحواره‌های ناسازگارانه اولیه می‌باشد. آهی، محمدی‌تر و بشارت (۱۳۸۶) در پژوهشی ساختار عاملی و روایی سازه آن را تأیید نمودند. ذوالفقاری، فاتحی فر و عابدی ضریب پایایی پرسشنامه را برای کل مقیاس ۰/۹۴ و برای حوزه بریدگی و طرد ۰/۹۱، خودگردانی و عملکرد مختل ۰/۹۰، محدودیت‌های مختلف ۰/۷۳، دیگر جهت مندی ۰/۶۷ و گوش‌به‌زنگی بیش‌از‌حد و بازداری ۰/۷۸ گزارش نمودند (به نقل از یوسفی و همکاران، ۱۳۹۵). در مطالعه حاضر روایی سازه مقیاس از طریق تحلیل عاملی تأییدی بررسی شد که شاخص‌های ریشه میانگین مربعات خطاهای تخمین^۱ (RMSEA=۰/۰۶۲)، مجذور خی نسبی (X²/df=۵۳۱/۵۳۱)، نیکویی برازش (GFI=۰/۹۶)، و شاخص نیکویی برازش مقایسه‌ای (CFI=۰/۹۳) حاکی از تأیید روایی سازه و پایایی آن از طریق آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۹۲ و برای حوزه‌های آن در دامنه‌ای از ۰/۷۰ تا ۰/۸۹ بدست آمد.

پرسشنامه تنظیم شناختی هیجان^۲ (CERQ): این پرسشنامه یک ابزار خودگزارشی است که توسط گرنفسکی، کریج و اسپین هاون^۳ (۲۰۰۱) طراحی شده است. پرسشنامه شامل ۳۶ آیتم و ۹ زیرمقیاس است که راهبردهای تنظیم شناختی هیجان سازگار و ناسازگار را اندازه‌گیری می‌کند. در این پژوهش از راهبردهای ناسازگار این مقیاس استفاده شد. نحوه نمره‌گذاری این پرسشنامه به صورت طیف لیکرت ۵ درجه‌ای از تقریباً هرگز (۱) تا تقریباً همیشه (۵) می‌باشد. نمرات هر زیر مقیاس در دامنه‌ای از ۴ تا ۲۰ و نمره کل راهبردهای مثبت در دامنه‌ای از ۲۰ تا ۱۰۰ و نمره کل راهبردهای منفی در دامنه‌ای از ۱۶ تا ۸۰ محاسبه می‌شود (سیاح، اولی پور، اردمه، شهیدی و یعقوبی عسگرآباد، ۱۳۹۳). روایی ساختاری و پایایی این مقیاس در فرهنگ ایرانی با استفاده از تحلیل عاملی مورد تأیید قرار گرفته است و پایایی آن با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برای هرکدام از زیرمقیاس‌ها بین ۰/۶۴ تا ۰/۸۲ گزارش شده است (به نقل از سیاح و همکاران، ۱۳۹۳). در این مطالعه روایی سازه مقیاس از طریق تحلیل عاملی تأییدی بررسی شد که شاخص‌های ریشه میانگین مربعات خطاهای تخمین (RMSEA=۰/۰۴۱)، مجذور خی نسبی

1. Root Mean Square Error of Approximation
2. Cognitive emotion regulation questionnaire (CERQ)
3. Garnefski, Kraaij & Spinhoven

($\chi^2/df=۰/۶۵۱$)، نیکویی برازش ($GFI=۰/۹۸$)، و شاخص نیکویی برازش مقایسه‌ای ($CFI=۰/۹۶$) حاکی از تأیید روایی سازه و پایایی آن از طریق آلفای کرونباخ برای تنظیم شناختی هیجان سازگار ۰/۸۵ و برای تنظیم شناختی هیجان ناسازگار ۰/۸۰ بدست آمد.

پرسشنامه آشفتنگی روانشناختی: این پرسشنامه توسط عطادخت، دانشور، فتحی گیلارلو و سلیمانی (۱۳۹۴) ساخته شده است. پرسشنامه آشفتنگی روانشناختی دارای ۱۴ گویه است که سطح آشفتنگی روانی فرد را اندازه‌گیری می‌کند. نمره‌گذاری پرسشنامه به صورت بلی، خیر است. بدین صورت که هر پاسخ بلی ۱ امتیاز و هر پاسخ خیر نمره صفر می‌گیرد. حداقل و حداکثر نمره در این مقیاس صفر و ۱۴ است که نمرات بالا نشان‌دهنده سطح بالا آشفتنگی می‌باشد. عطادخت و همکاران (۱۳۹۴) ضمن تأیید روایی سازه و ساختار تک عاملی مقیاس، پایایی آلفای کرونباخ مقیاس را ۰/۷۶ و پایایی بازآزمایی مقیاس را در فاصله ۴ هفته ۰/۷۰ بدست آوردند. در مطالعه حاضر شاخص‌های ریشه میانگین مربعات خطاهای تخمین ($RMSEA=۰/۰۵۴$)، مجذور خی نسبی ($\chi^2/df=۰/۱۳$)، نیکویی برازش ($GFI=۰/۹۷$)، و شاخص نیکویی برازش مقایسه‌ای ($CFI=۰/۹۵$) نشان داد که این پرسشنامه از روایی سازه مطلوبی برخوردار است. همچنین پایایی آن از طریق آلفای کرونباخ ۰/۷۳ بدست آمد.

یافته‌ها

در این مطالعه، ۱۶/۸ درصد از شرکت‌کنندگان دارای سن ۱۵ سال، ۳۳/۱ درصد ۱۶ سال، ۲۳/۳ درصد ۱۷ سال و ۲۶/۸ درصد نیز ۱۸ سال بودند. ۴۳/۴ درصد از دانش‌آموزان پسر و ۵۶/۶ درصد نیز دختر بودند. میانگین سنی برای کل شرکت‌کنندگان برابر با ۱۶/۶۰، برای پسران برابر با ۱۶/۵۱ و برای دختران برابر با ۱۶/۶۷ بود. ۳۲/۵ درصد از شرکت‌کنندگان در پایه دهم، ۴۶/۲ درصد در پایه یازدهم و ۲۱/۳ درصد نیز در پایه دوازدهم مشغول تحصیل بودند. ۳۷/۲ درصد از آزمودنی‌ها در رشته علوم انسانی، ۳۳/۷ درصد علوم تجربی و ۲۹/۱ درصد علوم ریاضی بودند. جدول (۱) شاخص‌های توصیفی و پراگندگی و نتایج آزمون کالموگروف-اسمیرنف را جهت بررسی نرمال بودن توزیع متغیرهای پژوهش نشان می‌دهد.

جدول ۱. آماره‌های توصیفی متغیرها و نتایج آزمون کالموگروف-اسمیرنف

Table 1

Descriptive statistics of variables and Kalmogorov-Smirnov test results

معنی‌داری Sig.	آماره کالموگروف- اسمیرنف K-S Statistics	انحراف استاندارد SD	میانگین Mean	حداکثر Max	حداقل Min	متغیرها Variables
0.135	0.194	13.99	59.90	105	21	حوزه بریدگی و طرد disconnection/rejection

0.102	0.202	9.94	47.89	77	17	خودمختاری و عملکرد مختل impaired autonomy/performance
0.170	0.186	6.53	27.22	47	10	دیگر جهت‌مندی other-directedness
0.191	0.183	6.94	18.05	40	6	گوش‌به‌زنگی overvigilance
0.069	0.212	6.23	19.49	39	6	محدودیت‌های مختل impaired limits
0.154	0.189	37.67	172.54	282	64	طرحواره‌های ناسازگار اولیه early maladaptive schemas
0.125	0.196	2.90	10.55	20	3	ملامت خویش self-blame
0.178	0.185	3.29	10.68	20	4	نشخوار‌گری rumination
0.118	0.173	3.25	10.68	20	3	فاجعه‌انگاری catastrophic
0.137	0.169	3.37	10.41	20	4	ملامت دیگران others-blame
0.175	0.162	10.55	42.32	73	16	تنظیم هیجان منفی negative emotion regulation
0.111	0.175	4.67	8.07	21	3	آشفتگی روانشناختی psychological distress

به‌منظور بررسی و پاسخ به فرضیه پژوهش از تحلیل معادلات ساختاری (SEM) استفاده شد. لذا پیش از ارائه یافته‌های اصلی، نتایج بررسی پیش‌فرض‌های آن ارائه می‌شود. نتیجه بررسی تشخیصی داده‌های پرت تک‌متغیری در متغیر وابسته آشفتگی روانشناختی با استفاده از نمودار جعبه‌ای، نمودار Q-Q، و تبدیل نمرات خام به نمرات استاندارد و بررسی نمرات Z بزرگتر از ۲/۵ نشان داد که داده پرت تک‌متغیری وجود ندارد. بررسی فاصله ماه‌آلانوویس به‌منظور تشخیص داده‌های پرت چندمتغیری نشان داد که داده پرت چندمتغیری وجود ندارد. همچنین نتایج آزمون کالموگروف-اسمیرنوف در جدول (۱) نشان داد که متغیرهای پژوهش از توزیع نرمالی برخوردارند.

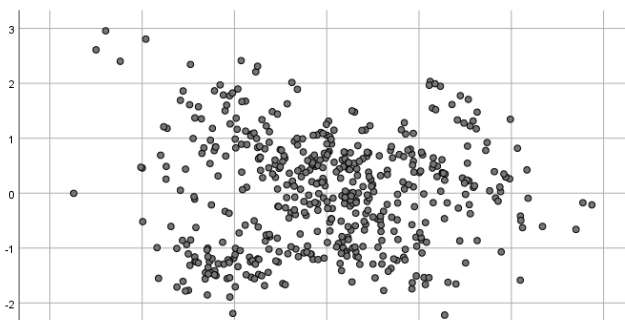
جدول ۲. نتایج آزمون کالموگروف اسمیرنوف جهت بررسی نرمال بودن باقیمانده آشفتگی روانشناختی با توجه به متغیرهای پیش‌بین

Table 2

Results of Kalmogorov-Smirnov test to evaluate the residual normality of psychological disturbance according to predictor variables

دوربین-واتسون Durbin-Watson	معنی‌داری Sig.	آماره Statics	کشیدگی Kurtosis	کجی Skewness	آشفتگی روانشناختی Psychological distress
1.897	0.019	0.050	-0.907	0.041	

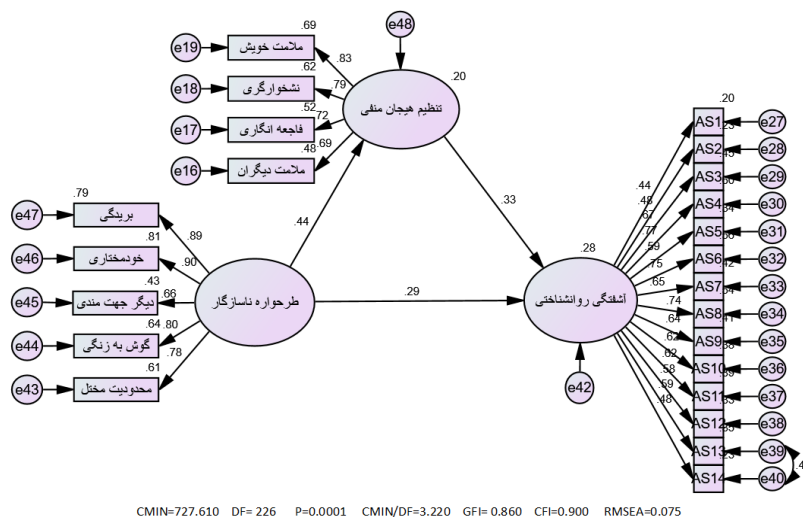
با استفاده از آزمون کالموگروف اسمیرنف (جدول ۲) نرمال بودن باقیمانده‌ها برای آشفتگی روانشناختی با توجه به طرحواره‌های ناسازگار اولیه و تنظیم هیجان منفی بررسی شد که نتیجه نشان‌دهنده عدم رعایت این پیش فرض بود. در خصوص معنی‌دار شدن آماره Z کالموگروف-اسمیرنف می‌توان چنین عنوان کرد که چون این شاخص، آزمونی مبتنی بر تعداد نمونه‌ها است، بنابراین با افزایش تعداد نمونه‌های مورد مطالعه احتمال معنی‌داری Z محاسبه‌شده بیشتر خواهد بود. لذا می‌توان نرمال بودن توزیع باقیمانده‌ها را با در نظر گرفتن سطح پایین شاخص‌های کجی و کشیدگی ($2 \pm$) با توجه به قضیه حد مرکزی توجیه کرد. در قضیه حد مرکزی نشان داده می‌شود که تحت شرایطی، مجموع مقادیر حاصل از متغیرهای مختلف که هر کدام میانگین و پراکندگی متناهی دارند، با افزایش تعداد متغیرها، دارای توزیعی بسیار نزدیک به توزیع طبیعی خواهند بود (مصرآبادی، ۱۳۹۵). برای بررسی استقلال باقیمانده‌ها، از آماره دوربین-واتسون استفاده شد که مقدار آن در جدول (۲) برای گرایش به رفتارهای پرخطر برابر با $1/897$ بود و این نتیجه نشان می‌دهد که پیش فرض استقلال باقیمانده‌ها رعایت شده است. بررسی شاخص VIF (بیشتر از ۱۰) و شاخص تحمل (کمتر از $0/1$) نشان داد که شاخص‌های VIF و تحمل در هر یک از متغیرهای پیش‌بین (طرحواره‌های ناسازگار اولیه و تنظیم هیجان منفی) در حد مطلوب است و بین متغیرهای پیش‌بین همبستگی‌های بزرگ وجود ندارد و هم خطی جدی مشهود نیست. همچنین، دو پیش فرض خطی بودن روابط و یکسانی پراکنش باقیمانده‌ها با نمودار پراکنش نمرات پیش‌بینی‌شده و نمرات باقیمانده بررسی شد (شکل ۱). نبود یک روند مشخص در پراکنش نقاط در صفحه، نشان‌دهنده رعایت این پیش فرض است. پس از اطمینان از رعایت پیش فرض‌ها نتایج تحلیل معادلات ساختاری برای مدل اصلاح‌شده در شکل (۲) و جداول (۳ و ۴) قابل ملاحظه است.

شکل ۱. نمودار پراکنش نمرات باقیمانده آشفتگی روانشناختی از طریق طرحواره‌های ناسازگار اولیه و تنظیم هیجان منفی

Figure 1

Chart of distribution of residual scores of psychological disturbances through initial maladaptive schemas and negative emotion regulation

شکل ۲. ضرایب تاثیر طرحواره‌های ناسازگار اولیه بر آشفتگی روانشناختی از طریق تنظیم هیجان منفی
Figure 2. Coefficients of the effect of early maladaptive schemas on psychological disturbance through negative emotion regulation

جدول ۳. شاخص‌های برازش مدل پرونداد

Table 3

Output model fit indices

p	RMSEA	CFI	AGFI	GFI	X ² /df	df	X ²	شاخص‌ها indices
0.0001	0.082	0.87	0.81	0.84	3.65	227	829.67	مدل پیشنهادی اولیه Initial proposed model
0.0001	0.075	0.90	0.83	0.86	3.22	226	727.61	مدل اصلاح شده Modified model

با توجه به جدول (۳) شاخص‌های برازش مدل پیشنهادی اولیه حاکی از برازش نسبتاً ضعیف مدل بود و نشان داد که مدل پیشنهادی به اصلاحاتی نیاز دارد. لذا با توجه به پیشنهادهای اصلاحی برنامه AMOS با در نظر گرفتن نظریه‌های زیربنایی متغیرها جملات خطای بین سؤالات ۱۳ و ۱۴ در متغیر آشفتگی روانشناختی همبسته شدند. لذا بعد از اصلاح جزئی مدل نهایی بدست آمد که شاخص‌های برازش مدل اصلاح‌شده در جدول (۳) حاکی از برازش متوسط مدل است.

جدول ۴. اثرات مستقیم، غیرمستقیم و کل طرحواره‌های ناسازگار اولیه بر آشفتگی روانشناختی از طریق تنظیم هیجان منفی

Table 4

The effects of direct, indirect, and total early maladaptive schemas on psychological distress through negative emotion regulation

اثر کل total effects	اثر غیر مستقیم indirect effects	اثر مستقیم direct effects	متغیرهای پژوهش Research variables
β (0.442)	-	β (0.294)P(0.0001)	طرحواره ناسازگار اولیه- آشفتگی روانشناختی early maladaptive schemas- psychological distress
β (0.444)	-	β 0.444)P(0.0001)	طرحواره ناسازگار اولیه- تنظیم هیجان منفی early maladaptive schemas- negative emotion regulation
β (0.333)	-	β 0.333)P(0.0001)	تنظیم هیجان منفی- آشفتگی روانشناختی negative emotion regulation- psychological distress
-	β (0.148 P(0.002)	-	طرحواره ناسازگار -تنظیم هیجان منفی- آشفتگی روانشناختی early maladaptive schemas- negative emotion regulation - psychological distress
-	-	0.197	R ² تنظیم هیجان منفی R ² negative emotion regulation
-	-	0.284	R ² آشفتگی روانشناختی R ² psychological distress

مطابق با شکل (۲) و جدول (۴) مسیر مستقیم از طرحواره‌های ناسازگار اولیه به آشفتگی روانشناختی ($\beta=0/294$) و تنظیم هیجان منفی ($\beta=0/444$)، و مسیر مستقیم از تنظیم هیجان منفی به آشفتگی روانشناختی ($\beta=0/333$) از نظر آماری در سطح $0/01$ معنی‌دار هستند. بطوری که، طرحواره‌های ناسازگار اولیه و تنظیم هیجانی به شیوه مثبت قادر به پیش‌بینی آشفتگی روانشناختی در نوجوانان می‌باشند. در ادامه به منظور آزمون روابط واسطه‌ای مدل ساختاری و دستیابی به معنی‌داری ضرایب غیرمستقیم از آزمون بوت استراپ برنامه AMOS با تعداد نمونه و سطح اطمینان پیش‌فرض برنامه استفاده شد که نتایج آن در جدول (۴) درج شده است. چنانکه در جدول (۴) ملاحظه می‌گردد، طرحواره‌های ناسازگار اولیه به‌طور غیرمستقیم و به شیوه مثبت تجربه آشفتگی روانشناختی را از طریق تنظیم هیجان منفی پیش‌بینی می‌کنند ($\beta=0/148$ ، $P=0/002$). به عبارتی با افزایش نمرات افراد در طرحواره‌های ناسازگار اولیه، نمرات آنها در تنظیم هیجان منفی نیز به مراتب افزایش می‌یابد و به دنبال این افزایش تجربه آشفتگی روانشناختی نیز در نوجوانان افزایش خواهد یافت. همچنین، با کاهش نمرات افراد در طرحواره‌های ناسازگار اولیه، سطح تنظیم هیجان منفی به مراتب کاهش یافته و به دنبال این کاهش نمرات آشفتگی روانشناختی نیز کاهش می‌یابد. مطابق با شکل (۲) و جدول (۴) طرحواره‌های ناسازگار اولیه قادر به تبیین ۲۰ درصد از واریانس

تنظیم هیجان منفی و همچنین طرحواره‌های ناسازگار اولیه و تنظیم هیجان منفی به‌طور همزمان قادر به تبیین ۲۸ درصد از واریانس آشفتگی روانشناختی نوجوانان می‌باشند. بنابراین، با توجه به نتایج بدست آمده مدل نظری نقش واسطه‌ای تنظیم هیجان منفی در رابطه بین طرحواره‌های ناسازگار اولیه و آشفتگی روانشناختی در نوجوانان به احتمال ۹۵ درصد تأیید می‌گردد.

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف بررسی مدل ساختاری تأثیر طرحواره‌های ناسازگار اولیه بر تجربه آشفتگی روانشناختی از طریق تنظیم هیجان منفی در نوجوانان انجام شد. یافته اول نشان داد که طرحواره‌های ناسازگار اولیه قادر به پیش‌بینی معنی‌دار و مثبت آشفتگی روانشناختی هستند. این یافته با یافته‌های مارنگو و همکاران (۲۰۱۹)، روملی و مسمان-مور (۲۰۱۱)، تیم^۱ (۲۰۱۷)، گنگ و چان (۲۰۱۸) و تورنر و همکاران (۲۰۱۹) همسویی دارد. مطالعات نشان دادند که طرحواره‌های ناسازگار محرومیت هیجانی، بی‌اعتمادی و معیارهای سرسختانه و به‌طور کلی طرحواره‌های حوزه بریدگی و طرد و دیگرجهت‌مندی می‌توانند سطح بالای آشفتگی روانشناختی را پیش‌بینی کنند (روملی و مسمان-مور، ۲۰۱۱). یافته‌های تیم (۲۰۱۷) و گنگ و چان (۲۰۱۸) نیز حاکی از این بود که طرحواره‌های ناسازگار اولیه بصورت مستقیم و غیرمستقیم (از طریق بدرفتاری دوران کودکی، ذهن‌آگاهی و خودشفقتی) قادر به پیش‌بینی آشفتگی روانشناختی می‌باشند. در توجیه این یافته می‌توان مطرح کرد که حضور طرحواره‌های ناسازگار اولیه احتمالاً می‌تواند منجر به تشدید نگرش انتقادی نسبت به خود و بالطبع گرایش بیشتر به آشفتگی روانشناختی گردد. گیلبرت و پروکتر^۲ (۲۰۰۶) مطرح کردند که خودانتقادی بالا اغلب به دنبال طرد یا آسیب اولیه ایجاد می‌شود. طرحواره‌های ناسازگار الگوهای هیجانی و شناختی خود آسیب‌رسانی هستند که در ابتدای رشد و تحول در ذهن شکل گرفته و در مسیر زندگی تکرار می‌شوند (یانگ و همکاران، ۲۰۰۳). بنابراین، این طرحواره‌ها در عمیق‌ترین سطح شناخت و بیرون از سطح آگاهی فرد را به لحاظ روانشناختی نسبت به ایجاد آشفتگی روانشناختی آسیب‌پذیر کرده و با افزایش خودانتقادی درونی می‌توانند موجب تشدید آشفتگی روانشناختی در نوجوانان شوند. از سویی، یانگ بر این باور است که طرحواره‌های ناسازگار در افراد به تجربه رویدادهای منفی در زندگی منجر می‌شود و حضور چنین رویدادهای منفی در زندگی شخص، باعث احساس پریشانی روانی بیش‌ازحد می‌گردد. به عبارتی، کسانی که از طرحواره‌های ناسازگار به‌طور افراطی استفاده می‌کنند، بیشتر تحت تأثیر حوادث منفی زندگی و آشفتگی روانشناختی قرار می‌گیرند (شعبانی، ۱۳۹۶).

۱. Thimm

۲. Gilbert & Procter

یافته دوم پژوهش نشان داد که طرحواره‌های ناسازگار اولیه قادر به پیش‌بینی معنی‌دار و مثبت تنظیم هیجان منفی هستند. این یافته با یافته‌های آلتان و سوتوریک ال‌کمن (۲۰۲۰)، بازلینسکی و کوهن (۲۰۲۰) و فرناندز-فرناندز و همکاران (۲۰۲۰) همسو است. این پژوهشگران خاطر نشان ساختند که همبستگی معنی‌داری بین تنظیم هیجان منفی با آشفتگی روانشناختی وجود دارد. این نتایج نشان می‌دهد که تجربیات اولیه زندگی در صورت عدم موفقیت در ایجاد یک محیط امن و پرورش‌دهنده توسط والد، ممکن است احساس عدم کفایت و عدم حمایت عاطفی را ایجاد کند. یک محیط خانوادگی آشفتنه و ناپایدار، همراه با فقدان الگوی والدین در پاسخ مناسب به استرس، می‌تواند منجر به ایجاد سطوح بالایی از بی‌نظمی هیجانی شود (مک دانل، هوی، مک کالوی و دوکرای، ۲۰۱۸). جالب اینجاست که هم بی‌نظمی هیجان و هم توسعه طرحواره‌های ناسازگار نتیجه بدرفتاری در دوران کودکی است (دویر، فورد، هیل و فرایزر، ۲۰۱۴). با توجه به ارتباط بین تنظیم هیجان و طرحواره‌های ناسازگار اولیه، سطوح بالاتر طرحواره‌های ناسازگار با بی‌نظمی بیشتر هیجان مرتبط می‌گردد (یاکین و همکاران، ۲۰۱۹). به‌طور خاص، معصومی، حجازی و صبحی (۲۰۱۴) معتقدند که پاسخ‌های هیجانی افراد براساس قوانین ایجادشده توسط طرحواره‌های ناسازگار اولیه تعیین می‌شود، به همین دلیل در آسیب‌شناسی روانی نقش دارد. به این معنی که طرحواره‌های ناسازگار نامطلوب ممکن است باعث ایجاد هیجانات منفی شدید، آسیب‌شناسی روانی بعدی و در نتیجه رضایت کمتر از زندگی شوند.

یافته سوم حاکی از این بود که تنظیم هیجان منفی به‌طور معنی‌داری قادر به پیش‌بینی مثبت آشفتگی روانشناختی بود. این یافته با یافته‌های آلتان و سوتوریک ال‌کمن (۲۰۲۰)، کیم^۳ (۲۰۲۰)، بازلینسکی و کوهن (۲۰۲۰)، ما و فانگ^۴ (۲۰۱۹)، فرناندز-فرناندز و همکاران (۲۰۲۰) همسو است. این پژوهشگران در مطالعات خود همسو با یافته این پژوهش گزارش نمودند که بدتنظیمی هیجانی و راهبردهای تنظیم هیجان ناسازگار می‌توانند آشفتگی روانشناختی را پیش‌بینی کنند. ما و فانگ (۲۰۱۹) و کیم (۲۰۲۰) گزارش نمودند که راهبردهای نظم‌بخشی هیجانی و دشواری در تنظیم هیجانی رابطه معنی‌داری با آشفتگی روانشناختی دارند و قادر به تعدیل معنی‌دار رابطه بین ذهن‌آگاهی و آشفتگی روانشناختی در نوجوانان هستند. در تبیین این یافته می‌توان اشاره نمود که سطح بالای تنظیم هیجان منفی به‌نوبه خود ممکن است منجر به نقص در درک، پذیرش و خودکنترلی هیجانات شده و فرایند درگیری با واکنش‌های هیجانی ناکارآمد همچون رفتار پرخاشگرانه نسبت به دیگران یا سرزنش خود را تسهیل کند که همه این موارد با سطح بالایی از

۱. Mc Donnell, Hevey, McCauley, & Ducray

۲. Dvir, Ford, Hill & Frazier

۳. Kim

۴. Ma & Fang

پیشانی روانشناختی همراه هستند (ما و فانگ، ۲۰۱۹). مطالعات نشان دادند که استفاده از راهبردهای تنظیم هیجانی منفی باعث افزایش آسیب‌پذیری روانی می‌شود (لی^۱، ۲۰۱۰). بنابراین، سطوح بالای تنظیم هیجان منفی می‌تواند خطر پاسخ‌های رفتاری ناسازگارانه را افزایش دهد و مانع توانایی فرد برای کنترل رفتار شود. لذا، افرادی که فاقد مهارت‌های تنظیم هیجانی مؤثر هستند، عواطف و هیجانات منفی را به‌صورت غیرقابل تحمل تجربه می‌کنند که این خود می‌تواند منجر به افزایش آشفتگی روانشناختی شود. مهم‌ترین یافته پژوهش نشان داد که طرحواره‌های ناسازگار اولیه از طریق تنظیم هیجان منفی به‌صورت مثبت آشفتگی روانشناختی را پیش‌بینی می‌کنند و مدل آزمون شده از برازش متوسطی برخوردار بود. به‌طوری‌که با افزایش یا کاهش نمرات افراد در طرحواره‌های ناسازگار اولیه، نمرات آنها در تنظیم هیجان منفی نیز به مراتب افزایش یا کاهش یافته و به دنبال این امر سطح آشفتگی روانشناختی نیز در نوجوانان تحت تأثیر قرار می‌گیرد. این یافته با بخشی از یافته‌های مارنگو و همکاران (۲۰۱۹)، تیم (۲۰۱۷)، آلتان و سوتوریک ال‌کمن (۲۰۲۰)، ما و فانگ (۲۰۱۹)، فرناندز-فرناندز و همکاران (۲۰۲۰)، روملی و مسمان-مور (۲۰۱۱)، ویس و همکاران (۲۰۱۴) و پاکیستون و همکاران (۲۰۰۷) همسویی دارد. این پژوهشگران چنین گزارش نمودند که طرحواره‌های ناسازگار اولیه و بدتنظیمی هیجانی تأثیر معنی‌داری بر آشفتگی روانشناختی نوجوانان دارند (گنگ و چان، ۲۰۱۸؛ ما و فانگ، ۲۰۱۹؛ کیم، ۲۰۲۰). در تبیین این یافته می‌توان مطرح ساخت که طرحواره‌های شناختی ساختارهای بسیار مقاومی هستند که برای تفسیر و درک محیط به کار می‌روند. این طرحواره‌ها با تجارب جدیدی که در دوران نوجوانی روی می‌دهد (به‌عنوان مثال، آزادی، مسئولیت و برخوردهای عاشقانه) تقویت می‌شود و این اصلاح طرحواره در طول دوره بزرگسالی ادامه دارد (یانگ و همکاران، ۲۰۰۳). تجارب مثبت معمولاً تفکر سازگارانه را تقویت می‌کنند، درحالی‌که شرایط آسیب‌زا و انتقادات تکراری باعث توسعه و تداوم طرحواره‌های منفی می‌شوند (سایمونز، سیستاد، سایموز و هانسن^۲، ۲۰۱۸). رشد طرحواره‌های منفی به‌طور بالقوه موجب ایجاد تحریف‌های شناختی در تفکر می‌شود و در این شرایط فرد قادر به تولید توضیحات جایگزین و قابل‌قبول برای مقابله با خطاهای شناختی نیست. بنابراین، این الگوهای تفکر ناسازگار موجب بروز حالت‌های هیجانی منفی می‌شود و درگیری در تنظیم هیجان منفی را تسهیل می‌کند (یاکین و همکاران، ۲۰۱۹). توانایی تنظیم هیجان برای تجربیات عاطفی نوجوانان و سازگاری آنها با چالش‌های عاطفی-اجتماعی بسیار مهم است. طبق نظریه بک^۳ (۱۹۶۷)؛ به نقل از شعبانی خدیو و احمدیان، ۱۳۹۸) اختلال در تنظیم هیجان و استفاده بیشتر از تنظیم هیجان منفی با فعال شدن

۱. lee

۲. Simons, Sistad, Simons & Hansen

۳. beck

طرحواره‌های ناکارآمد مرتبط است. لذا کودکانی که در خانواده آشفته پرورش می‌یابند تمایل به توسعه طرحواره‌های ناسازگار و بدتنظیمی هیجانی دارند. این کودکان ممکن است الگوهای مناسبی برای کنار آمدن با هیجانات منفی نداشته باشند و با گذشت زمان این هیجانات غیرقابل تحمل تلقی شوند (رضایی، غضنفری و رضایی، ۲۰۱۶). فقدان راهبردهای انطباقی برای مقابله با تأثیر طرحواره‌های ناسازگار و هیجانات منفی ممکن است منجر به آشفتگی روانشناختی نوجوان گردد و این آشفتگی نیز زمینه تعاملات بین فردی ناکارآمد و طرد نوجوان از طرف خانواده و منابع حمایتی را فراهم می‌سازد. متناوباً آشفتگی روانشناختی ایجاد شده ممکن است در پاسخ به محرک‌های برانگیزاننده آشفتگی احتمال استفاده از راهبردهای هیجانی ناسازگار را افزایش دهد و با ایجاد دور باطل موجب تشدید آشفتگی روانشناختی گردد (هاول، لیرو، هوگان، باکتر و زولونسکی، ۲۰۱۰).

یکی از محدودیت‌های این مطالعه برآزش متوسط مدل آزمون شده بود، پیشنهاد می‌شود برای تعمیم‌پذیری یافته‌ها مدل‌های مشابهی در تحقیقات آتی مورد بررسی قرار گیرد. اگرچه مدل این مطالعه براساس نظریه و ادبیات موجود ساخته شده است، اما پژوهش‌های آینده می‌توانند طرح‌های طولی را برای تأیید روابط علی بین متغیرها در نظر بگیرند. از دیگر محدودیت‌های مطالعه انجام پژوهش بر روی جمعیت دانش‌آموزی است، لذا پیشنهاد می‌شود در تحقیقات آتی مدل‌های مشابهی بر روی سایر نمونه‌ها و جمعیت‌های بالینی بررسی شود. تحقیقات بیشتری باید در خصوص رابطه احتمالی بین آشفتگی روانشناختی نوجوانان با سلامت روانی بعدی آنها در دوران جوانی و بزرگسالی با در نظر گرفتن عوامل تعدیل‌کننده این رابطه انجام گیرد. با توجه به تأثیر طرحواره‌های ناسازگار اولیه و تنظیم هیجان منفی بر میزان آشفتگی روانشناختی پیشنهاد می‌شود مقوله طرحواره‌های ناسازگار، تنظیم هیجان منفی و آشفتگی روانشناختی در قالب برنامه‌های آموزش روانی در سطح مدارس به‌منظور تعدیل آشفتگی روانشناختی در نوجوانان مدنظر گیرد. همچنین، مطالعات مداخله‌ای برای بررسی اینکه آیا مداخله مبتنی بر رویکرد طرحواره درمانی یا تنظیم هیجان برای نوجوانان می‌تواند به‌طور مؤثری سطح آشفتگی روانشناختی را کاهش دهد، استفاده شود.

تشکر و قدردانی

از تمامی شرکت‌کنندگان پژوهش و کسانی که در مراحل مختلف یاری‌گر اجرای مطالعه بودند، صمیمانه سپاسگزاری می‌گردد.

- منابع**
- آهی، قاسم؛ محمدی فر، محمدعلی و بشارت، محمدعلی (۱۳۸۶). پایایی و اعتبار فرم کوتاه پرسشنامه طرحواره یانگ. *مجله روان‌شناسی و علوم تربیتی*، ۳۷(۳)، ۵-۲۰.
- خانی، زهرا، بشارت، محمدعلی، فراهانی، حجت اله. (۱۳۹۹). نقش واسطه‌ای نظم جویی هیجانی در رابطه بین روان‌سازه‌های سازش نایافته اولیه و نشانه‌های اضطراب. *روانشناسی تحولی: روانشناسان ایرانی*، ۱۷(۶۶)، ۱۱۷-۱۳۰.
- سیاح، مهدی؛ اولی پور، علیرضا؛ اردمه، علی؛ شهیدی، شکوه و یعقوبی عسگر آباد، اسماعیل (۱۳۹۳). پیش‌بینی سلامت روان و عملکرد تحصیلی دانشجویان از طریق راهبردهای شناختی تنظیم هیجان در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز. *توسعه آموزش جندی شاپور*، ۵(۱)، ۳۸-۴۴.
- شعبانی خدیو، امیر و احمدیان، حمزه (۱۳۹۸). رابطه ارضاء نیازهای بنیادی روانی و اختلال تنظیم هیجانی با نقش میانجیگری طرحواره‌های ناسازگار اولیه در دانشجویان دانشگاه بوعلی سینا همدان. *دانش و پژوهش در روان‌شناسی کاربردی*، ۲۰(۱)، ۱۰۱-۱۱۱.
- شعبانی، جعفر (۱۳۹۶). پیش‌بینی اضطراب امتحان براساس طرحواره‌های ناسازگار اولیه در دانش‌آموزان متوسطه دوم شهر گرگان. *مجله روانشناسی و روان‌پزشکی شناخت*، ۴(۲)، ۴۷-۵۷.
- عطادخت، اکبر؛ دانشور، سمیه؛ فتحی گیلارلو، مهناز و سلیمانی، اسماعیل (۱۳۹۴). پروفایل آشفتگی روانشناختی مادران و افسردگی، اضطراب و استرس نوجوانان شهر اردبیل در سال ۱۳۹۳. *مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان*، ۱۴(۷)، ۵۴۹-۵۶۰.
- مصرآبادی، جواد (۱۳۹۸). *کاربست آمار استنباطی در علوم رفتاری*. تبریز: انتشارات دانشگاه شهید مدنی آذربایجان.
- یوسفی، رحیم؛ ادهمیان، الهام و عبدالمحمدی، کریم (۱۳۹۵). نقش طرحواره‌های ناسازگار اولیه، صفات شخصیت و سبک‌های دلبستگی در پیش‌بینی علائم نشانگان ضربه عشق دانشجویان دختر. *مطالعات اجتماعی روانشناختی زنان*، ۱۴(۳)، ۱۷۱-۱۹۰.
- Ahi, Q., Mohammadifar, M., & Besharat, M. (2007). Reliability and validity of Yang Schema Short Form Questionnaire. *Journal of Psychology and Educational Sciences*, 37(3): 20-5 [In Persian].
- Altan, A. A., & Sohtorik İlkmén, Y. (2020). Attachment and psychological distress: The mediator role of Negative Mood Regulation Expectancies. *Journal of Clinical Psychology*, 76(4): 778-786.

- Arvidsdotter, T., Marklund, B., Kylén, S., Taft, C., & Ekman, I. (2016). Understanding persons with psychological distress in primary health care. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 30, 687–694.
- Atadokht, A., Daneshvar, S., Fathi Gilarlou, M., Soleymanyi, I. (2015). The psychological distress profile of mothers and adolescents' depression, anxiety and stress in ardabil in 2014. *Journal of Rafsanjan University of Medical Sciences*, 14(7), 549-560 [In Persian].
- Atilola, O. (2017). Child mental-health policy development in sub-Saharan Africa: broadening the perspectives using Bronfenbrenner's ecological model. *Health Promotion International*, 32(2): 380-391. doi:10.1093/heapro/dau065
- Auerbach, R. P., Abela, J. R. Z., & Ringo Ho, M.-H. (2007). Responding to symptoms of depression and anxiety: Emotion regulation, neuroticism, and engagement in risky behaviors. *Behaviour Research and Therapy*, 45(9), 2182-2191.
- Baziliansky, S., & Cohen, M. (2020). Emotion regulation and psychological distress in cancer survivors: A systematic review and meta-analysis. *Stress and Health*, <https://doi-org.ezp.semantak.com/10.1002/smi.2972>
- Beck, A., Wright, F. D., Newman, C., & Liese, B. (1993). *Cognitive therapy of substance abuse*. New York: Guilford Press.
- Bester, G. (2019). Stress experienced by adolescents in school: the importance of personality and interpersonal relationships. *Journal of Child & Adolescent Mental Health*, 31(1): 25-37.
- Calvete, E., Orue, I., & Hankin, B. (2015). A longitudinal test of the vulnerability-stress model with early maladaptive schemas for depressive and social anxiety symptoms in children. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 37(1): 85–99. doi: 10.1007/s10862-014-9438-x
- Collishaw, S., Maughan, B., Natarajan, L., & Pickles Trends, A. (2010). in adolescent emotional problems in England: a comparison of two national cohorts twenty years apart. *Journal of child psychology and psychiatry, and allied disciplines*, 51, 885-894.
- Dvir, Y., Ford, J. D., Hill, M., & Frazier, J. A. (2014). Childhood maltreatment, emotional dysregulation, and psychiatric comorbidities. *Harvard Review of Psychiatry*, 22(3): 149–161.
- Estévez, A., Jauregui, P., Ozerinjauregi, N., & Herrero-Fernández, D. (2017). The Role of Early Maladaptive Schemas in the Appearance of Psychological Symptomatology in Adult Women Victims of Child Abuse. *Journal of Child Sexual Abuse*, 26(8): 889-909.
- Fernández-Fernández, V., Losada-Baltar, A., Márquez-González, M., Paniagua-Granados, T., Vara-García, C., & Luque-Reca, O. (2020). Emotion regulation processes as mediators of the impact of past life events on older adults' psychological distress. *International Psychogeriatrics*, 32(2): 199-209.

- Garnefski, N., Kraaij, V., & Spinhoven, P. (2001). Negative life events, cognitive emotion regulation and emotional problems. *Personality and Individual Differences*, 30, 1311- 1327.
- Gilbert, P., & Procter, S. (2006). Compassionate mind training for people with high shame and self-criticism: Overview and pilot study of a group therapy approach. *Clinical Psychology and Psychotherapy*, 1, 353-379.
- Gong, J., & Chan, R. C. K. (2018). Early maladaptive schemas as mediators between childhood maltreatment and later psychological distress among Chinese college students. *Psychiatry Research*, 259, 493-500.
- Green, K. M., Zbrak, K. A., Robertson, J. A., Fothergill, K. E., & Ensminger, M. E. (2012). Interrelationship of substance use and psychological distress over the life course among a cohort of urban African Americans. *Drug and Alcohol Dependence*, 123(1): 239-248.
- Howell, A. N., Leyro, T. M., Hogan, J., Buckner, J. D., & Zvolensky, M. J. (2010). Anxiety sensitivity, distress tolerance, and discomfort intolerance in relation to coping and conformity motives for alcohol use and alcohol use problems among young adult drinkers. *Addictive Behaviors*, 35(12):1144–1147.
- Jiang, S. (2020). Psychological well-being and distress in adolescents: An investigation into associations with poverty, peer victimization, and self-esteem. *Children and Youth Services Review*, 111, 104824.
- Khani, Z., Besharat, M., & Farahani, H. (2020). The Mediating Role of Emotion Regulation in the Relationship Between Maladaptive Schemas and Anxiety Symptoms. *journal of developmental psychology*, 17(66): 117-130 [In Persian].
- Kim, M. S. (2020). Psychiatric symptoms and emotion regulation strategies among the unemployed people in Korea: A latent profile analysis. *PLOS ONE*, 15(8): e0236937.
- Lee, H., Lee, E. Y., Greene, B., & Shin, Y. J. (2019). Psychological Distress among Adolescents in Laos, Mongolia, Nepal, and Sri Lanka. *Asian Nursing Research*, 13(2): 147-153.
- Lee, J. Y. (2010). The effects of emotion regulation strategies on emotion dysregulation. *The Korean Journal of Counseling and Psychotherapy*, 22(3): 821–841.
- Lesperance, T. (2013). *Temporal relationships between psychological distress and risky behaviors in a sample of homeless and at-risk youth* (Order No. 1543707). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (1431981549). Retrieved from <https://proxy.library.mcgill.ca/login?url=https://www-proquest-com>.
- Ma, Y., & Fang, S. (2019). Adolescents' mindfulness and psychological distress: the mediating role of emotion regulation. *Frontiers in psychology*, 10, 1358. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.01358>

- Marengo, S. M., Klibert, J., Langhinrichsen-Rohling, J., Warren, J., & Smalley, K. B. (2019). The relationship of early maladaptive schemas and anticipated risky behaviors in college students. *Journal of Adult Development*, 26(3): 190-200.
- Masomi, R., Hejazi, M., & Sobhi, A. (2014). The relationship between depression and early maladaptive schemas, obsessive rumination and cognitive emotion regulation. *Indian Journal of Fundamental and Applied Life Sciences*, 4(3): 1159-1170.
- Mc Donnell, E., Hevey, D., McCauley, M., & Ducray, K. N. (2018). Exploration of Associations Between Early Maladaptive Schemas, Impaired Emotional Regulation, Coping Strategies and Resilience in Opioid Dependent Poly-Drug Users. *Substance Use & Misuse*, 53(14): 2320-2329.
- Misrabadi, J. (2019). Application of inferential statistics in behavioral sciences. Tabriz: Publications of Shahid Madani University of Azerbaijan [In Persian].
- Mohammadkhani, S., Hasani, J., Akbari, M., & Yazdan Panah, N. (2020). Mediating role of emotion regulation in the relationship of metacognitive beliefs and attachment styles with risky behaviors in children of iran-iraq war veterans with psychiatric disorders. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology*, 25(4): 396-411.
- Mortier, P., Cuijpers, P., Kiekens, G., Auerbach, R., Demyttenaere, K., & Green, J., et al. (2018). The prevalence of suicidal thoughts and behaviours among college students: a meta-analysis. *Psychological Medicine*, 48(4): 554-565.
- Okwaraji, F. E., Obiechina, K. I., Onyebueke, G. C., Udegbonam, O. N., & Nnadum, G. S. (2018). Loneliness, life satisfaction and psychological distress among out-of-school adolescents in a Nigerian urban city. *Psychology, Health & Medicine*, 23(9): 1106-1112.
- Paxton, R. J., Valois, R. F., Watkins, K. W., Huebner, S., & Wazner Drane, J. (2007). Associations between depressed mood and clusters of health risk behaviors. *American Journal of Health Behavior*, 31, 272-283.
- Pengpid, S., & Peltzer, K. (2019). Early substance use initiation and psychological distress among adolescents in five ASEAN countries: A cross-sectional study. *Psychology Research and Behavior Management*, 12, 1003-1008.
- Rezaei, M., Ghazanfari, F., & Rezaee, F. (2016). The role of childhood trauma, early maladaptive schemas, emotional schemas and experimental avoidance on depression: A structural equation modeling. *Psychiatry Research*, 246, 407-414.
- Roemmele, M., & Messman-Moore, T. L. (2011). Child abuse, early maladaptive schemas, and risky sexual behavior in college women. *Journal of Child Sexual Abuse*, 20(3): 264-283.
- Ruiz de Lara, C. M., Navas, J. F., & Perales, J. C. (2019). The paradoxical relationship between emotion regulation and gambling-related cognitive biases. *PLOS ONE*, 14(8): e0220668.
- Estévez, A., Ozerinjauregi, N., Herrero-Fernández, D., & Jauregui, P. (2019). The Mediator Role of Early Maladaptive Schemas Between Childhood Sexual Abuse

- and Impulsive Symptoms in Female Survivors of CSA. *Journal of Interpersonal Violence*, 34(4): 763–784. <https://doi.org/10.1177/0886260516645815>
- sayyahBargard, M., olapour, A., ardame, A., shahidi, S., & yaghoobi askarabad, E. (2014). Prediction of Mental Health and Academic Performance of students within Cognitive Emotional Regulation Strategies in Medical Sciences University of Jundishapur in Ahvaz. *Educational Development of Judishapur*, 5(1): 37-44. [In Persian]
- shabani khadiv, A., & ahmadiyan, H. (2019). studying the relationship between of Basic psychological needs satisfaction and the Emotional Regulation disorder with the mediation of early maladaptive schemas at Bu-AliSina university students. *Knowledge & Research in Applied Psychology*, 20(1): 101-111. [In Persian]
- Shabani, J. (2017). Predict the Test Anxiety based on Early Maladaptive Schemes among Second Grade High School Students in Gorgan. *Shenakht Journal of Psychology and Psychiatry*, 4(2): 47-57. [In Persian]
- Shojaati, A., Kalantari, M., & Mulavi, H. (2019). Do emotional abuse and personality traits predict early maladaptive schemas and social anxiety. *Early Child Development and Care*, 1-14. doi:10.1080/03004430.2019.1621860
- Simons, R. M., Sistad, R. E., Simons, J. S., & Hansen, J. (2018). The role of distress tolerance in the relationship between cognitive schemas and alcohol problems among college students. *Addictive behaviors*, 78, 1–8. <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2017.10.020>
- Suteja, W., Holman, M., Wedagama, P., & Suthanaya, P. A. (2018). The influence of age and gender of student motorcycle riders on traffic violations and accidents using a structural equation model. *MATEC Web of Conferences* 195, 04015.
- Thimm, J. C. (2017). Relationships between early maladaptive schemas, mindfulness, Self-compassion, and psychological distress. *International Journal of Psychology Psychological Therapy*, 17, 1-15.
- Tian, S., Zhang, T.-Y., Miao, Y.-M., & Pan, C.-W. (2021). Psychological distress and parental involvement among adolescents in 67 low-income and middle-income countries: A population-based study. *Journal of Affective Disorders*, 282, 1101-1109.
- Turner, M. J., Aspin, G., & Gillman, J. (2019). Maladaptive schemas as a potential mechanism through which irrational beliefs relate to psychological distress in athletes. *Psychology of Sport and Exercise*, 44, 9-16. doi:<https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2019.04.015>
- Weiss, N. H., Tull, M. T., & Gratz, K. L. (2014). A preliminary experimental examination of the effect of emotion dysregulation and impulsivity on risky behaviors among women with sexual assault-related posttraumatic stress disorder. *Behavior modification*, 38(6): 914–939.

-
- Yakın, D., Gençöz, T., Steenbergen, L., & Arntz, A. (2019). An integrative perspective on the interplay between early maladaptive schemas and mental health: The role of self-compassion and emotion regulation. *Journal of clinical psychology*, 75(6): 1098–1113. <https://doi.org/10.1002/jclp.22755>
- Young, J. E., Klosko, J. S., & Weishaar, M. E. (2003). *Schema therapy: A practitioner's guide*. New York: Guilford Press.
- Yousefi, R., Adhamahian, A., & Afnhghlmhamane, K. (2016). The role of early maladaptive schemas, personality traits and attachment styles in prediction symptoms of female students love trauma syndrome. *Women's Studies Sociological and Psychological*, 14(3): 171-190 [In Persian].